

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2014-06-24

Zespół Prawa Pracy
i Zabezpieczenia Społecznego

III.512.2.2014.JA

Pani Dobrosława Walkiewicz
Stowarzyszenie na Rzecz
Niepełnosprawnych SPES
ul. Kościuszki 46
40-048 Katowice

Szanowna Pani!

Z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o RPO z dnia 15 lipca 1987 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) odpowiadając na Pani kolejne pismo skierowane do Rzecznika w sprawie zróżnicowania sytuacji emerytów (rencistów) i pracowników w przypadku prowadzenia egzekucji, które do BRPO wpłynęło dnia 9 czerwca 2014 r. uprzejmie informuję, iż Rzecznik Praw Obywatelskich działa na podstawie powołanej wyżej ustawy, która określa zakres kompetencji i środki działania Rzecznika. Nie jest rolą Rzecznika aktywne uczestniczenie w procesie prawodawczym, a podejmując się takiej roli Rzecznik, bez dostatecznego umocowania ustawowego, brałby na siebie współodpowiedzialność za wykonywanie władzy ustawodawczej. Prowadziłoby to w sposób oczywisty do osłabienia podstawowych funkcji RPO jako kontrolera przestrzegania przez organy władzy publicznej praw i wolności obywatelskich. Rzecznik Praw Obywatelskich ze względu na swoją konstytucyjną pozycję nie uczestniczy w procesie stanowienia prawa i nie ocenia projektów aktów prawnych. Artykuł 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o RPO upoważnia Rzecznika do korzystania z prawa tzw. pośredniej inicjatywy prawodawczej, to znaczy występowania do organów, które taką inicjatywę posiadają o jej podjęcie. Rzecznik korzysta z możliwości stworzonych przez art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy wówczas, gdy w toku badania kierowanych skarg dojdzie do wniosku, iż źródłem naruszeń wolności i praw nie jest wadliwe stosowanie prawa przez właściwy organ, lecz wadliwość samego prawa. W takiej sytuacji, w celu usunięcia wskazanych przez Rzecznika naruszeń wolności i praw jest konieczna interwencja prawodawcza.

Wskazać pragnę, iż kwestia ochrony prawnej świadczeń emerytalo-rentowych była w

przeszłości przedmiotem wystąpień generalnych Rzecznika Praw Obywatelskich.

W wystąpieniu skierowanym do Minister Pracy i Polityki Społecznej Anny Kalaty (pismo z dnia 12 lipca 2007 r. RPO-534718/06). Rzecznik zwrócił się do Pani Minister o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu ustalenie na tym samym poziomie dla emerytów (rencistów) i pracowników kwoty wolnej od egzekucji. W odpowiedzi z dnia 23 sierpnia 2007 r. (znak: DUS/07/381/WB/07), Minister Pracy Joanna Kluzik Rostkowska poinformowała Rzecznika, że zrealizowanie tego postulatu mogłoby doprowadzić do demontażu systemu ubezpieczeń społecznych, ponieważ w wielu przypadkach uniemożliwiłoby w ogóle prowadzenie egzekucji oraz powodowałoby pokrzywdzenie wielu podmiotów prawa, będących wierzycielami emerytów i rencistów.

Następne wystąpienie w tej sprawie, Rzecznik skierował do Minister Pracy i Polityki Społecznej Jolanty Fedak (pismo z dnia 22 sierpnia 2008 r. RPO-534718/06). W odpowiedzi z dnia 24 października 2008 r., sygn.: DUS-07-41 I-BW/08, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy, Pani Agnieszka Chłoń - Domińczak poinformowała, iż przed rozważeniem podjęcia prac w postulowanym przez Rzecznika kierunku, niezbędne jest oszacowanie orientacyjnych skutków finansowych, jakie mogłyby nastąpić w wyniku przychylenia się do propozycji Rzecznika. W tym celu, Pani Minister zwróciła się do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z prośbą o przekazanie stosownych informacji, zapewniając Rzecznika, że ostateczne stanowisko zostanie zajęte po dokonaniu wnikliwej analizy przedstawionych danych. Zapowiadane stanowisko zostało przekazane Rzecznikowi w piśmie z dnia 13 stycznia 2009 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej - Joanna Fedak poinformowała Rzecznika, że ograniczenie prowadzenia egzekucji i potrąceń ze świadczeń emerytalno-rentowych do kwoty stanowiącej równowartość całego najniższego świadczenia prowadziłoby do znacznego ograniczenia możliwości egzekwowania należności alimentacyjnych, a w niektórych przypadkach, wręcz do uniemożliwienia prowadzenia takiej egzekucji, co biorąc pod uwagę fakt, że wtedy należności alimentacyjne wypłacane byłyby z Funduszu Alimentacyjnego, wpływałoby również na wzrost wydatków z budżetu państwa. Propozycja ograniczenia dokonywania potrąceń i egzekucji ze świadczeń emerytalno-rentowych do wysokości najniższej emerytury (renty) budzi - zdaniem Pani Minister - wątpliwość odnośnie prawidłowości takiej regulacji w kontekście wprowadzenia rozwiązań zakładających z góry bezkarność finansową dłużników pobierających najniższe świadczenia emerytalno-rentowe. W takim bowiem przypadku, zostałaby wyłączona odpowiedzialność finansowa dłużnika pobierającego najniższe świadczenie emerytalne bądź rentowe za zachowania niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, a takimi byłoby niewywiązywanie się ze zobowiązań publicznoprawnych i cywilnoprawnych.

Podjmując kolejne działania w tym obszarze Rzecznik skierował wystąpienie do Pana Posła Jerzego Kozdronia, Przewodniczącego Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (pismo z dnia 16 lipca 2009 r. RPO-534718/06), w którym

zwrócił się do Pana Posła o to, aby w ramach prac Komisji Nadzwyczajnej, dotyczących zagadnień ograniczeń egzekucyjnych, dokonano analizy problemu ochrony świadczeń emerytalno-rentowych. Rzecznik podtrzymał swoje stanowisko, wskazując, że gwarancja zachowania kwoty w wysokości najniższego świadczenia, które nie odbiega znacznie od wysokości „minimum egzystencji”, nie byłaby ochrona nadmierną. Rzecznik nie uzyskał odpowiedzi na to wystąpienie.

W aktualnym stanie faktycznym i prawnym Rzecznik poprzestaje na przedstawieniu powyższych wyjaśnień w tej sprawie.

Z poważaniem

mgr Agnieszka Jarzebska

Główny specjalista